

„Nem súlyed az emberiség!”...

**Album amicorum
Szörényi László LX. születésnapjára**

Főszerkesztő: JANKOVICS József
Felelős szerkesztő: CSÁSZTVAY Tünde
Szerkesztők: CSÖRSZ Rumen István
SZABÓ G. Zoltán

Nyitólap: www.iti.mta.hu/szorenyi60.html

MTA Irodalomtudományi Intézet
Budapest, 2007

Múlt – Jelen – Jövendő

Lírai lapok a litván-magyar szótár(író) életéből

2001. szeptember 1.

A, a, Ą, ą

a a (betű) *mō a līg(i) z atól-cettig*
 ā, ā isz ah, oh, ā, ō ā, *kaip šalta!* ō, de hideg van!; *a-a-a*
lylia a-a-a, tente (ringató)
abátas (2) fn apát
abazúras (2) fn lámpaernyő
abcházás, -é (2) fn abház
abécél, é (2) fn I. abécé, abécérend, betűrend *Mórzés a.*
 morzeabécé 2. elemi/alapfokú ismeretek; ~**inis**, -é (1),
 ~**ikkas**, -a (1) mn alfabetikus, betűrendes; ~**kkai** hsz al-
 fabetikusán ~**ikkai sudelioti žodžiai** betűrendbe állított
 szavak
abejalp hsz kétféleképp
abej: **etas** (1) szm mindkét, mindkettő *išvažiuo*
pastkiškės ~etą arklį mindkét lovat befogva ment el;
 ~**l**, -os (3°) szm (rendszt tsz-ú fn előtt) kettő ~**l** *marški-*
niai két ing; ~**os pištins** két kesztyű; ~**l vaikai** mindkét
 gyermek
abejng: **as**, -a (1) mn közömbös, közönyös *požįjiai jis*
neabejingas nem közömbös a költészet iránt; ~**imas**
 (2) fn közöny, közömbösség
abej: **ojimas** (1) fn kétely, kétség *a. šavo sugebėjimais*
 saját képességei iránti kétely; ~**klis**, -é (2) fn kétkedő/
 kételkedő vki
abejok 's, -ia (1) mn (mind)kétféle, (mind)kétfajta *dūok*
 ~**io pėpirniaus** adj mindkétfajta papírból
abejōn, é (2) fn kétely, kétség *a. lma, ar jis atels* kétséges,
 eljön-e; *if vsta laiką kankino* ~**es** egész idő alatt kételyek
 győrtörtek; *dėl to žmogais kilo* ~**iu** ezzel az emberrel
 szemben kételyek merültek fel; *bė* ~**es** kétségtelenül
abejōp 'ai hsz kétféleképp; ~**as**, -a (1) mn kétfajta, kétfé-
 le ~**i pipirai** kétfajta paprika
abejō: **ti** (-ja, -jo) i (fn vonz) kételkedik (vmiben), habo-
 zik ~**ju** *tauo nuadaus* kételkedem ígéreteiben; *kō čiū*
ilgal a. mind kell itt sokáig habozni; *jis dėl to* ~**ja** kétségei
 vannak eziránt
abejōtin 'ai hsz bizonytalan(ul) *jis gāli atelti, gāli neatiti*,
a. lehet, hogy eljön, lehet, hogy nem: bizonytalan; ~**as**,
 -a (1) mn kétséges, bizonytalan
abejōtojas, -a (1) fn ~**a** **e j o k l i s**
abejuj hsz mindkét helyen *a. buvat* ~ *ir čiū, ir ten* mind-
 két helyen voltak: itt is, ott is
abejūrtik 'ai hsz közösen, türethetőn *žmonių prisiriško*
a. türethető létszámú ember gyűlt össze; ~**as**, -a (1) mn
 közöses, türethető
aberacija (1) fn aberráció
abiakis, -é (2) mn két szemmel való *a. regėjimas* két
 szemmel való látás/nézés

abigaliai I. hsz mindkét végén **II.** el (g vonz) mindkét végén
 (vminek) *a. trobės būvo sūdas* a ház mindkét végén
 kert volt
abipus, ~**iai I.** hsz mindkét oldalt/oldalon *ūpės kraūtas*
a. statūs a folyó partja mindkét oldalon meredek **II.** el
 (g vonz) (vmi) mindkét oldalán, mindkét oldalt *miestas*
ūšias a. *ūpės* a város a folyó két partján terül el
abipūs is, -é (2), ~**ikkas**, -a (1) mn kétoldalú, kölcsönös;
 ~**ikkūmas** (2) fn kölcsönösség
abisūnas, -é (2) fn abszesszin
abi: **šalt** (1) fn karéj, szelet; ~**šālis**, -é (2), ~**šāliškas**, -a
 (1) mn kétoldalú, kölcsönös
ābitas (1) fn habitus
ābit **ūrā** (2) fn érettségi; ~**ūrientūs**, -é (2) fn érettségiző
abonement as (2) fn I. előfizetés 2. bérlet ~**a turdi** elő-
 fizetéssel/bérlettel rendelkezik; ~**ū naudotis** előfizetést
 alkalmaz, előfizet; ~**inis**, -é (1) mn előfizetési, bérlet-
 ~**inis bilietas** bérletjegy
abonēt as, -é (2) fn I. előfizető **II.** h (Sz) előfizető, fel-
 használó ~**o vardas** felhasználónév; ~**inis**, -é (1) mn
 előfizetési ~**inis mokesis** előfizetési díj
aborigēnas, -é (2) fn bennszülött, őslakó
ābortas (1) fn abortusz, abortálás
abrak 'as (2) fn abrak [sidék kėliūnei ~**o** abrakolj az útra;
žvėngė žirgėlis ~**ėlio** abrak után nyerlett a lovacska;
a. arkliai nesunkū (Folk) az abrak nem nehéz a lónak;
 ~**inē** (1) fn abrakostarisznya
abrazija (1) fn (Föld is) abrázió
abrickōs as (2) fn kajszibarack(fa), sárgabarack(fa);
 ~**inis**, -é (1) mn (sárga/kajszibarack-; ~**medis** (1) fn
 kajszibarack(fa, sárgabarack(fa)
ābrinas (3°) fn (Rég) fából készült vajtató
abcēsas (2) fn (Orv) abscessus, tályog
abcsė (2) fn (Mat) abszcissza
absolūciai hsz abszolúte, feltétlenül, teljesen *taf a.*
negālimas dalykas ez teljességgel lehetetlen dolog
absolūt: **as** (1) fn abszolút; ~**inis**, -é (1), ~**ūs**, -i (4) mn
 abszolút ~**inis nūlis** abszolút nulla fok; ~**ius compionas**
 összetett bajnok; ~**l klansū** abszolút hallás; ~**inti** (-ina,
 ~**ino**) i abszolútizál; ~**izacija** (1), ~**izavimas** (1) fn ab-
 szolútizálás; ~**izmas** (2) fn abszolútizmus
absolventas, -é (2) fn végzett vagy végzős (diák)
absorb: **āvimas(is)** (1), **absorbėja** (1) fn abszorpció,
 abszorbeálás (vh abszorbeálódás); ~**ūotis(is)** -**ūojas**(si),
 ~**ūvo**(si) i) elnyel, abszorbeál; (vh) abszorbeálódás
abstinēcija (1) fn absztinencia; ~**tas**, -é (2) fn abszti-
 nens

2004. december 16.

szimpatikus

szimpatikus **as**, -a (1) mn szimpatikus, rokonszenves; -**imas** (2) fn szimpatikus jelleg, rokonszenvesség
szimpatizálás (1) fn szimpatizálás, rokonszenvezés; -**úoti** (-úója, -ávo) i szimpatizál/rokonszenvezik vkivel *autorius jái -úója* a szerző vele szimpatizál
szimpózium (1) fn szimpózium
szimptóma **as** (2) fn szimptóma, (kört)tünet; -**inis**, -é (1), -**iskas**, -a (1) mn tüneti, körjelző, szimptomatikus -*inis gódos*ms tüneti kezelés; -**iskai** hsz tünetileg -*iskai gódo* tünetileg kezel
szimuláció (1), -**ívamas** (1) fn szimulálás, tettetés, színlelés; -**íantas**, -é (1) fn szimuláns, tettető, színlelő, álbeteg; -**úoti** (-úója, -ávo) i tettet, színlel, szimulál -*úoti megant* alvást tettet
szimultán (2) fn (Sakk) szimultán
sinagoga (-ógos) (2) fn zsinagóga
sinantropus (1) fn (Tört) Sinantropus
sinavadás (2) fn (Növ) harangláb, cámoly (Aquilaegia)
szinkronizálás (1) fn szinkronizálás
szinkron **ija** (1) fn szinkronia; -**inis**, -é (1), -**iskas**, -a (1) mn szinkron, egyidejű, szinkronikus, szinkronizációs; -**iskai** hsz szinkronban, egyidejűleg; -**iskúmas** (2), -**ímas** (2) fn szinkronizmus, egyidejűség, szinkronizáció; -**ízúoti** (-ízúója, -ízávo) i (Sz is) szinkronoz, szinkronizál, egyidejűsít
szindikátus (2) fn szindikátus
szindróma (2) fn (Orv) szindróma, tünetcsoport, tünetegyüttes
szinekdoché (1) fn (Irt) szinekdoché
szinekúra (2) fn szinekúra
szinklíné (2) fn (Táj) kisszemű halászháló
szinklifa (4) fn tsz (Táj) törek
szinkópé (1) fn (Zene Nyelv) szinkópé
slak **us**, -i (3, 1) mn (Táj) finom, apró(szemű) -*i díona* finomlisztből készült kenyér
sinódas (2) fn sinódas
szinonim **as** (2) fn szinonimia; -**ija** (1) fn szinonimia; -**ika** (1) fn szinonimika; -**inis**, -é (1), -**iskas**, -a (1) mn rokon értelmű, szinonim; -**iskúmas** (2) fn rokonértelműség
sinóptika (1) fn szinoptikus meteorológia; -**ikas**, -é (1) fn (szinoptikus) meteorológus; -**inis**, -é (1) mn szinoptikus, áttekinthető, összefoglaló -*inis szemléltetés* szinoptikus térkép
szintagmá (2) fn (Nyelv) szintagma
szintaxis **é** (1) fn szintaxis, mondattan -*és klaidá* (Sz) szintaktikai hiba, formai hiba; -**inis**, -é (2), -**iskas**, -a (1) mn szintaktikai, mondattani
szinté **jimas** (1) fn (Táj) 1. zibálás, líhegés, fűjtetés 2. vélekedés, vélemény; -**iti** (síftű, -jo) i 1. líheg, zibál, fűjtet 2. gondol, vél, vélekedik
szintetika (1) fn szintetizál/szintetizáló vmi; -**inimas** (1) fn szintetizálás; -**inis**, -é (1) mn 1. szintetizáló, összefoglaló, egységesítő 2. szintetikus, mű- -*inis kauzitikus* műgumi; -*iné médizaga* mesterségesen előállított anyag Δ -*inés kalhos* szintetikus nyelvek; -**inti** (-ina, -ino) i 1. szintetizál, összefoglal 2. szintetikus/szin-

tézis útján előállít/csinál; -**iskas**, -a (1) mn szintetikus, szintetizáló
szintézis **é** (1) fn szintézis; -**úoti** (-úója, -ávo) i szintetizál
szint **is** (-iés) (4) n, -**uly**s (3^a) fn (Táj) légszomj, fulladás, asztma
sinusz **as** (1) fn (Mat) szinusz; -**oidé** (1) fn szinuszvonal, szinuszgörbe, szinuszoid
szion **ístant**, -é (2) fn cionista; -**istinis**, -é (1) mn cionista; -**izmas** (2) fn cionizmus
sziras, -é (2) fn szír
sziréná (-énos) (2) fn 1. (Mit) szirén 2. sziréna, kürt *görlaivio (automobilio)* s. hajókürt (autóduda)
szirg **állus**, -é (2) fn 1. betegeskedő vki 2. (Sport) szurkoló, drukker; -**ímas** (2) fn betegségi, betegeskedés
szirginé **jimas** (1) fn betegeskedés, gyengélkedés; -**iti** (-ja, -jo) i (gyak) betegeskedik, gyakran gyengélkedik
szirg **ti** (sejga, -o) i 1. (in vonz) betegnek lenni, betegeskedik, gyengélkedik, vmilyen betegségben szenved, fáj (vmije) *szúkkai* s. súlyos beteg, *szeganti megzútté* beteg lány, s. *gálva takimis*, *dantimis*, *nérvaits* fáj a feje (szeme, foga, ideg)beteg; *szigpi* (paqigromis) s. máttás (mátnapos); *sziga vaitúója*, *nab burnas kápnis neustója* (Szöl Tréf) nem hal bele a betegségbe (főp beteg és nyög, de a falat nem toldók el a szájától); *mitobadulit* s. belebetegszik az unalomba; *ás szegit bé konyg* könyvek nélkül beteg vagyok 2. (in vonz) aggodó/izgul (vmiert vmi miatt) *ti manim nesik* miattam te ne izgulj 3. szurkol/druklok vkinek s. *üz*, „Zálgárj” a Zalgirisnek szurkol
szirgul **ívamas** (1) fn gyengélkedés, betegeskedés; -**úoti** (-úója, -ávo) i gyengélkedik, betegeskedik
szirpimas (2) fn (be)érés, megérés
szirp **imas** (1) fn értelés; -**ti** (-a, -o) i (meg)értel, be-érlet
szirp **ti** (-sta, -o) i (meg)érik, beérik
szirpus (1) fn szirup, szörp
szist **emá** (-émos) (2) fn rendszer, szisztema, rend *léviv* s. lencserendszer, *dirbéné* s. mesterséges rendszer; *dvejetálné* s. bináris rendszer; *hierarchéné* s. hierarchikus rendszer; *rinkimj* s. választási rendszer; -**émos** *szifjas* (Sz) rendszer-betűkészlet; -**émos** *administrátorás* (Sz) rendszergazda; -**émos** *justelé* (Sz) tálcá
szistemátika (1) fn 1. rendszerzés, osztályozás 2. rendszerzantan, szisztematika; -**inis**, -é (1) mn rendszerzés, szisztematikus; -**ízúoti** (-ízúója, -ízávo) i → *szisteminti*
szisteming **as**, -a (1) mn rendszerzés, szisztematikus; -**ímas** (2) fn rendszerzés
szistemín **imas** (1) fn rendszerzés, szisztematizálás; -**is**, -é (1) mn 1. szak-, szakszerinti -*is katalogás* szakkatalógus 2. rendszer-, rendszerhez tartozó, rendszerrel kapcsolatos -*is* *dkas* (Sz) indítólemez, rendszerindító lemez; -*é* *programiné* *franga* (-*é* *programa*) (Sz) rendszerzsofver, rendszerprogram; -*é* *rinkméné* (-*is* *fállás*) rendszerzsfáj; -**ti** (-a, -o) i rendszerzés, szisztematizál
szít (sója, sjo) i 1. összeköt, összekapcsol 2. (össze)kapcsolódik, (össze)kötődik, kapcsolatban van

2007. november 8.

zvyrinas

(2) mn kavics-, kavicsos; -**úotas**, -a (1) mn kavicsos, kavicsal borított; -**úoti** (-úója, -ávo) i kavicsal/murvával/zúzott kövel borít, kavicsol
zvyr **inas**, -a (3^a) mn → **zvyruotas**; -**ynas** (1) fn kavicsos/köves talaj/hely; -**yné** (2) fn kavicsos/köves talaj; -**ingas**, -a (1) mn köves, kavicsos; -**inis**, -é (2) mn köves -*inis plénas* kövesút, műút; -**kelis** (1) fn kövesút, műút; -**smélis** (1) fn kavicsos homok; -**úotas**, -a (1) mn kavicsos, kavicsal beszóródott; -**úoti** (-úója,

-ávo) i kavicsol, kavicsal borít; -**útojas**, -a (1) útburkoló munkás; -**vežs**, -é (3^a) fn kavicsszállító
zvytr **éti** (-éja, -éjo) i fűrgebbé/szerűnyebb/élnékbebbé válik; -**ial** hsz elevenen, élénken; -**úmas** (2) fn elevenesség, fűrgegség, ügyesség, talpraesettség; -**ús**, -i (4) mn fűrge, ügyes, eleven, élénk *zvytrios* *áksj* élénk szemek; -**ús** *zvyrtas* talpraesett fickó
zvyldr **as** (2) fn apró kavics; -**é** (2) fn köves/kavicsos talaj